

RWANDA

SCENARIUSZ LEKCJI

SZUKAJ PRZESTRZENI
DO POROZUMIENIA SIĘ

RWANDA

Małeńki kraj wysoko położony

Republika Rwandy, ze stolicą w Kigali, to położony w samym sercu Afryki małeńki kraj bez dostępu do morza, który niepodległość odzyskał dopiero w 1962 roku. Na powierzchni 26,4 tys. km², czyli niewiele większej od województwa lubelskiego, żyje około 12 mln mieszkańców. Rwanda graniczy z Burundi, Demokratyczną Republiką Konga, Tanzanią i Ugandą.

Położona jest w strefie Wielkich Rowów Afrykańskich, których charakterystycznymi elementami są strome zbocza i płaskie dna czasami wypełnione wodami jezior, dlatego cała powierzchnia kraju składa się z wyżyn i wzniesień. Prawie 97 procent Rwandy leży na wysokości ponad 1000 m n.p.m., stąd często mówi się, że to kraj tysiąca wzniesień. Na obszarze tym występuje gęsta sieć rzek należących do dorzeczy Konga i Nilu. Są tu liczne wodospady i progi rzeczne.

Świat nie wierzył, a działa się tragedia

Ludność Rwandy dzieli się na trzy główne grupy etniczne: Hutu, stanowiących około 88 procent populacji, Tutsi – około 11 procent i Twa – 1 procent. Tutsi zajmowali się hodowlą krów, a Hutu rolnictwem. Jedni potrzebowali ziemi na pastwiska, a drudzy chcieli tę ziemię uprawiać. Konflikt był nieunikniony, szczególnie że plemiona odbierały sobie wzajemnie władzę polityczną. I chociaż Hutu stanowili większość w kraju, stale byli pozbawiani możliwości rządzenia.

Na początku kwietnia 1994 roku zestrzelono samolot, którym lecieli prezydenci Rwandy i Burundi. Chociaż nikt nie stwierdził, że sprawcami byli Tutsi, to incydent stał się doskonałym pretekstem do wszczęcia przez armię i bojówki Hutu (Interahamwe – Walczyliśmy razem) rzezi i ludobójstwa na sąsiednim plemieniu. W tamtym czasie z kraju uciekły prawie 2 miliony ludzi. Zna-

leżli schronienie w sąsiednich państwach. W większości byli to członkowie plemienia Hutu, którzy obawiali się odwetu Tutsi. Duża część z nich zmarła na choroby przenoszone przez wodę lub z wycieńczenia.

W 2000 roku ponad 100 000 osób oskarżonych o udział w zbrodni czekało na rozprawy sądowe. Przy normalnym trybie orzekania ich osądzenie zajęłoby ponad 100 lat, dlatego przywrócono sądy gacaca, co oznacza „siedząc na trawie”.

Sytuacja dzieci z niepełnosprawnością

W kraju, który dopiero podnosi się z tak wielkiej tragedii, nie sposób zająć się wszystkim i pomóc każdemu. Niestety najwyższą cenę płać dzieci. Część z nich nie ma dostępu do edukacji. Najgorzej traktowani są niepełnosprawni, w tym głusi. Miejscowa ludność uważa, że niepełnosprawne dziecko można zabić, aby pozbyć się problemu. Państwo również nie wspiera działań na ich rzecz. Jedynie organizacje pozarządowe prowadzą dziewięć szkół dla dzieci głuchych i niedosłyszących.

Jedną ze szkół opiekujących się głuchymi znajduje się w Nyabihu. Uczęszcza do niej

ponad 130 uczniów, którzy żyją, uczą się i dorastają w bezpiecznym dla siebie środowisku. Szkoła daje dzieciom szansę na naukę języka migowego, a tym samym możliwość porozumienia się ze światem i najbliższymi. Założył ją Louis Ngabonziza, którego ciocia była głucha, a on bardzo chciał się z nią porozumieć.

Kulczyk Foundation umożliwiła przeprowadzenie badań słuchu wszystkim uczniom tej szkoły, a także zakupiła im aparaty słuchowe. To właśnie dzięki tej akcji Eric po raz pierwszy w życiu usłyszał głos swojej mamy.

Czas trwania
45 minut

TEMAT

Szukaj przestrzeni do porozumienia się

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl.

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Każdego dnia komunikujemy się z innymi. W różnych sytuacjach porozumiewamy się słownie (werbalnie) i niewerbalnie. Komunikacja umożliwia ludziom wymianę myśli, ustalanie wspólnych celów i podejmowanie działań. Aby była skuteczna, każdy z jej uczestników powinien się w nią zaangażować, a także umożliwić innym uczestniczenie w procesie wymiany informacji. Dobrze, jeśli porozumiewające się osoby zdają sobie sprawę z możliwych blokad i barier komunikacyjnych oraz w miarę możliwości potrafią je niwelować, pokonywać. Aby człowiek chciał pomóc innym w pełni uczestniczyć w akcie komunikacji, powinien wiedzieć, co czują osoby, które mają trudności w porozumiewaniu się. Empatia może być wynikiem przywołania własnych doświadczeń i refleksji nad nimi. Proponujemy zatem udział w lekcji, podczas której uczniowie zostaną zainspirowani do takich właśnie przemyśleń, do wspólnego zastanowienia się, a następnie do poszukiwania sposobów tworzenia przestrzeni do porozumienia.

CĘLE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że porozumienie się wymaga aktywności i zaangażowania wszystkich uczestników procesu komunikacji.

Zagadnienie

Cele

Wprowadzenie

Film
– zapowiedź,
projekcja
i refleksja

Zadanie

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń rozumie, jak czują się osoby, które mają trudności w porozumiewaniu się z innymi.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość do tworzenia sobie i innym ludziom przestrzeni sprzyjającej skutecznej komunikacji.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Przygotuj karteczki z wydrukowanymi komunikatami z karty pracy (Część 1., s. 44). Rozdaj je uczniom i poproś, by utworzyli trzyosobowe zespoły i w ich obrębie, posługując się wyłącznie komunikacją niewerbalną (mową ciała, gestykulacją, symbolami i mimiką), przekazali sobie informacje zapisane na kartkach i odpowiedzieli na nie. O tym, czy przekaz został zrozumiany, świadczą będą reakcje odbiorców. Wszystkie komunikaty sformułowane są w formie prośby, zatem odpowiedzią na nie powinien być komunikat niewerbalny, np.: „Jest bardzo gorąco, czy masz może coś do picia?” – odpowiedzią mogłoby być zaoferowanie butelki napoju lub wskazanie miejsca, w którym można się czegoś napić. Po wykonaniu przez uczniów ćwiczenia usiądźcie w kręgu. Zadaj im następujące pytania:

- Co było waszym zdaniem najtrudniejsze w tym ćwiczeniu?
- Co ułatwiało wam komunikację?
- Czy każdy z was otrzymał to, o co prosił?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zaproś uczniów do wspólnego obejrzenia filmu. Wyjaśnij, że akcja reportażu toczy się w jednej ze szkół w Rwandzie, a jego bohaterami są niesłyszące dzieci, które się w niej uczą, oraz dyrektor placówki.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Poproś uczniów, by podzielili się swoimi refleksjami po obejrzeniu fragmentów reportażu. Pozwól na swobodne komentarze. Jeśli ktoś nie zgadza się z wypowiedzią poprzednika, może poprosić go o przedstawienie dodatkowych argumentów.

Możesz skorzystać z następujących pytań ukierunkowujących rozmowę:

- Co zmieniło się w życiu mamy Erica, gdy zaczęła uczęszczać na warsztaty?
- W jaki sposób bohaterowie filmu dążą do porozumienia?

ZADANIE

Obalamy bariery komunikacyjne

Poproś uczniów, żeby przypomnieli sobie sytuacje, w których trudno im było porozumieć się z kimś. Zaproponuj, by dobrali się w pary i opowiedzieli koleżance lub koledze o swoich problemach w komunikowaniu się. Następnie niech wybiorą jedną historię i wspólnie ją przeanalizują, odpowiadając na pytania:

- Na czym polegały trudności w porozumieniu się?
- Jakie były przyczyny tych trudności?
- Jak się czuli w tej sytuacji?
- Jakie były konsekwencje braku porozumienia?
- Co można zrobić, aby w przyszłości w podobnej sytuacji doprowadzić do porozumienia?

Poproś, aby swoje refleksje zapisali na kartach pracy (Część 2., s. 44).

Wskazówka:

Zwróć uczniom uwagę, że oceny sytuacji, w których się znaleźli, powinni dokonywać w sposób obiektywny, bez emocji.

Na zakończenie zadania poproś, by przedstawiciel każdej pary zapisał na tablicy wyniki pracy zespołu. W ten sposób zbierzecie informacje na temat:

- sytuacji, w których trudno o porozumienie;
- przyczyn tych trudności;
- konsekwencji braku porozumienia;
- możliwych rozwiązań.

Wspólnie przeanalizujcie zebrany materiał. Spróbujcie sformułować wnioski, które w przyszłości pomogą wam uniknąć problemów w komunikowaniu się z innymi.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego rozumienia czyjegoś problemu i utożsamiania się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Zwróć uwagę uczniów na to, że komunikacja prowadząca do porozumienia wymaga zaangażowania wszystkich osób, które w niej uczestniczą. Przywołaj propozycje rozwiązań wypracowanych podczas lekcji. Zaangażowanie wymaga zainteresowania innymi uczestnikami rozmowy i jej tematem. Każdy uczestnik aktu komunikacji powinien zarówno przekazywać informacje, jak i je odbierać.

CZUJĘ:

Zwróć uwagę na uczucia, które towarzyszą ludziom, gdy nie mogą się porozumieć. Ponownie przywołaj wyniki pracy uczniów.

POMAGAM:

Rozdaj uczniom karteczki. Zaproponuj, by każdy z nich wybrał jedno, jego zdaniem najważniejsze, rozwiązanie ułatwiające porozumiewanie się w klasie. Zbierz kartki z anonimowymi zapiskami. Przedstaw wyniki pracy podczas kolejnej lekcji.

Podsumowanie

KARTA PRACY

Część 1.

– Jest mi gorąco. Czy masz może coś do picia?	– Nie mam ołówka. Mogę pożyczyć twój?
– Jestem głodna/y, gdzie mogę kupić coś do jedzenia?	– Zapomniałam/em zeszytu, czy możesz mi pożyczyć kartkę?
– Nie wiem, gdzie jest mój plecak, wiesz może, gdzie on może być?	– Potrzebuję niebieskiego długopisu, czy mogę pożyczyć twój?
– Zgubiłam/em swoją temperówkę, czy mogę użyć twojej?	– Jest bardzo zimno, gdzie mogę dostać coś ciepłego do picia?

* Wydrukuj tyle razy, aby każdy uczeń dostał przynajmniej jeden komunikat.

Część 2.

Sytuacja	
Trudności z uzyskaniem porozumienia	
Uczucia	
Przyczyny braku porozumienia	
Konsekwencje braku porozumienia	
Rozwiązania na przyszłość	